

zódik ki benne, mint nem is olyan régen egyik modernségben megaggodt folyóiratunknál; mert itt nincs akadálya a kritikának és nincsenek kiadói szempontok vagy esztétikai bálványok. Szabolcska Mihálytól és Benedek Elekől Balla Boriszig és Tamási Áronig ívelődik a *Széphalom* recepciók skálája és ebben a szírványhídban széles színsáv jut még a — Dóczy Jenő álláspontjának is.)*

(Szeged.)

Z. B.

CSODABOGÁR.

A szegedi sajtókritika idilli berkeiből szólaltatjuk meg az alábbi részletet, amely Móra Ferenc *Aranyszőrű bárány* c. operettjének előadásáról íródott:

X. Hilda szép királykisasszony, de ajánljuk neki, hogy a tanyára ne járjon Bemberg-harisnyában és magassarkú antilop-cipőben, kivált így ősznek idején, mert Mátyás király az ilyen anakronizmust kegyetlenül bünteti. Egy másik énekesnőről ugyanabban a kritikában azt olvassuk, hogy túlteng benne az orfeumi stílus, de hangjának erejét ki lehet bírni . . .

(Pesti ujság nem igen mer ilyen bátran és fésületlenül véleményt nyilvánítani.)

*

A magyar irodalomtörténetben mindenestre új megállapítás, hogy a humanista korban püspökeink a humor ápolásával is foglalkoztak, amint az *Uj Nemzedék* egyik kritikájából kitűnik (okt. 24.):

A M. T. Akadémia irodalomtörténeti folyóiratának most megjelent III. füzeté . . . több, ismeretlen, igen érdekes tizenhatodik századi levelet tesz közzé: . . . Dudith András pécsi püspöknek a kiváló humoristának, leveleit.

*

A *Friss Ujság* című szegedi napilapban (okt. 27.) egy fűzfapoéta verset közölt Endrődi Sándor síremlékének leleplezése alkalmából. A zöngemény azzal a sorral kezdődik, hogy:

Zilált korunkat fűti zord közöny.

Ennél a zord közönnél „melegedve” Endrődi Sándor emlékének méltóbb jeleit kívánnók látni.

LEVELESTÁR.

Remarque-éknál a helyzet nem változatlan. Azt írja, hogy az Im Westen nichts Neues eredetileg egy más kiadónál hevert, mert az illető kiadó műértő lektora nem találta érdemésnek a fércmunkát a kiadásra. Mikor aztán a szerző visszavette a kéziratát és egy konkurrens cégnél világsikert aratott vele, a hoppon maradt első kiadó — elkeseredésében mi telhetett tőle? — nagyot ütött fölmondó levelével a lektor fejére. Lehet még, hogy az utókor a lektornak ad

*) A vitát a *Széphalom* legközelebbi számában — Boda István fölszólásával — még folytatjuk.
Szerk.

igazat. Hevesi Sándornak például máris igazat ad, amiért a *Tábornokot* — Zilahy első darabját — addig hevertette, amíg egyéb sikerei után a szerzőtől egy ilyen kezdő munkát is zajos örömmel fogadott a közönség. Hevesi igazolja az is, hogy állítólag egy amerikai filmvállalat 100 ezer dollárért (!) megvette volna a *Tábornokot*: valóban filmre és Amerikába való ez a darab. — *Utcanevek*. Köszönjük a humoros értesítést és itt regisztráljuk, hogy Budapesten van egy Széphalom nevű kerületrészt és van Minerva-utca is, ellenben se Nyugat-utca, sem Budapesti Szemle-tér nem található a térképen. — *Ignoti nulla cupido*. Ebben az esetben nem mond igazat a közmondás: Ignotus ugyanazt csinálja, amit annak idején az akadémizmus csinált, azzal a különbséggel, hogy régen balfelé, ma pedig jobbfelé üldözik a magyar tehetségeket. — *Nyugaton napkelet*. Az Ignotus-Hatvany-féle Toll levágja Ady Endrét. A Nyugat megvédi Ady Endrét. Ignotus rásüti a Nyugatra, hogy Ady hagyományát elárulja. Találós kérdés: ki szereti jobban Adyt? Ignotus-Toll, vagy Ignotus-Nyugat? És mit szól mindehhez az Ignotustalan-Nyugat? — *A Nyugat frontján minden csendes*. Veiglsberg Hugó azt mondta, hogy elefántcsonttoronyba való életét lövészárokból — a Nyugat hasábjain — élte le. Hát bizony szép dolog is az a vitézi katona-élet, főleg az olyan frontokon, ahol csak irodalmi bombák robbannak, azok is ritkán. Még jobb dolog az olyan keserves emigráció, amit a magyar kormány megbízásából ésapidíjaival külföldön töltnünk. Mert: Harcmoraj kell a magyarnak, hogy viduljon élete. — *Georghe Mille*. Millen idők! Millen idők! Millen reklám! — K. G. Sajnos, nem használhatjuk a küldeményeket. — *Olyashatatlan aláírás*. Írógépet kértünk, aláhúzások nélkül. Kéziratot nem adunk vissza. — *Tudományosság és napiborstörés*. Klebelsberg Kunó gróf azt írta, hogy „eddig az egész magyar szellemiséget jó formán a budapesti kultúra képviselte” és hogy „korábban inkább csak egyes tudósok voltak, akik jó formán monologizáltak”. Minek emiatt a nagy harag a Magyarorságról? Azt, hogy Erdélyben önálló kultúra is volt, senkisémet tagadta. A Magyarorságot fölvilágosító adatai is megerősítik azt az intenciót, amely a kultúrpolitikát fokozni kívánja. Abban pedig mindenki egyetért, hogy a kultuszminiszter ezen a téren eddig a legtöbbet tette. Szeressük egymást! — *Hajnaltól, délben, este*. Dario Nicodemi darabja valóban nem több, mint az olasz férfinak és az örök női eszménytelenségnek pompás rajza. A férfi jön, lát, szerelmes lesz és éjjelre meg is nősül. Valóságos paradicsoma a nőknek! A nő — a bájos ismeretlen — határozottan kultúrfölényben van. Ő szövi a végzet szálait és gombolyítja a boldog-együgyű áldozat köré. Nem érdektelen ez a macskaharc, amit a szerző három fölvonáson keresztül nem szűnik meg folyton újjá tenni. Felnőtt kislányoknak való darab, de a kiskorú felnőttek is okulhatnak belőle. — *Isteni színjáték*. Van ebben a darabban egy kis Shaw-i szatíra, fiatalos keserűség a földi és égi dolgokkal szemben, molnárférences szellemeskedés. Pirandello-ízű groteszk realizmus, szimbolista szürrealizmus és egy kétségtelenül tehetséges pályakezdőnek oroszlánkörmei. Belülről fródott munka, nem rutinos színdarab. Két mondata megmarad a nézőben: az egyik, mikor az agyonvert paraszt mondja gyilkos feleségéről, hogy nem bocsátja meg neki a gyilkosság előtti csókot; a másik, mikor a főhős — végigjárva a poklot és a purgatóriumot, ahol meggyőződött felesége hűtlenségéről — azt meséli a kocsmában, hogy menyországi angyalok között látta az asszonyt... Berczeli Anzelm Károly sikerén túl a szegedi városi színház is sikert aratott, hogy ismét eredeti darabot hozott színre. — *Erdély monológja*. A kérdésre legközelebbi számunkban még visszatérünk.